

Београд, 10. фебруар 2012

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У БЕОГРАДУ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
НАУЧНО-НАСТАВНОМ ВЕЋУ

Предмет: Одобрење теме магистарског рада дипломираном историчару уметности Ани Спајић

Ана Спајић, дипломирани историчар уметности, поднела је молбу за одобрење израде магистарског рада на тему *ЦРКВА СВЕТОГ ЂОРЂА У ДОЊЕМ ОРАХОВЦУ. Историја, архитектура и сликарство* и као ментора предложила проф. др Миодрага Марковића. На седници Одељења за историју уметности одржаној 13. новембра 2011. године за чланове комисије која ће размотрити поменуту молбу одређени су др Миодраг Марковић, ванредни професор Филозофског факултета у Београду, др Драган Војводић, ванредни професор Филозофског факултета у Београду, и др Татјана Стародубцев, доцент Академије уметности у Новом Саду.

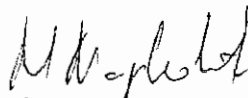
Мишљење комисије:

Црква Светог Ђорђа у селу Доњем Ораховцу код Котора веома је занимљив споменик српске средњовековне уметности. Својим необичним положајем, на врху једне усамљене, изразито високе стене, и релативно добро очуваним фрескама, већ од 19. века привлачила је пажњу истраживача старина. Нажалост, расположиви историјски извори не дају много података о њеној прошлости. Није познато када је саграђена, а не зна се ни њен ктитор. На основу података из которског архива могло би се претпоставити да је настала пре средине 15. века, а на сличан закључак упућивала би и архитектура цркве. Реч је о скромној једнобродној грађевини, с полукружном апсидом на источној страни и полуобличастим сводом, карактеристичној за српско приморско градитељство позног средњег века. Та грађевина је, крајем 19. века, у време радова на обнови храма, претворена у олтарски простор нове цркве, која је добила пространи наос на западној страни. Цела унутрашњост првобитне грађевине прекривена је живописом чији програм углавном следи традицију украшавања сличних једнобродних храмова без куполе. На своду цркве насликана је представа Христа у мандорли коју носе анђели (део композиције Вазнесења), као и медаљон са представама Христа Старца дана, Приутовљеног престола и

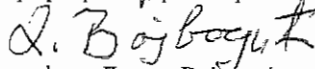
Христа Анђела Великог савета. У полукалооти олтарске апсиде је Богородица Оранта са малим Христом у медаљону на грудима. Испод ње су четири најутледнија света архијереја хришћанске цркве који врше симболичну службу пред Христом Агнецом на часној трпези. У лунети источног зида је насликан други део сцене Вазнесења, са Богородицом и апостолима. Испод је, око нише апсиде, насликана сцена Благовести, а у најнижој зони су стојеће фигуре двојице ђакона. У приземној зони северног и јужног зида олтара насликана су још по двојица архијереја саслужитеља Свсте литургије. У доњем делу свода олтара и наоса, око медаљона са Христовим ликовима, нижу се попрсја пророка који држе исписане свитке у рукама, а испод њих у највишој зони зидова, насликан је циклус Великих празника, од Рођења на југоисточној, до Силаска у ад на североисточној страни цркве. У најнижој зони наоса најупадљивије место, непосредно уз првобитни иконостас, на северном зиду, заузима представа патрона храма, св. Ђорђа, у оквиру сцене његовог чудесног убиства аждаје и спасење принцезе. Наспрам те сцене, на јужном зиду је насликана стојећа фигура св. Николе, а до њега су још три фигуре од којих су у потпуности сачувани св. Димитрије и арханђео Михаило. На северном зиду су још насликани и св. врач, Козма и Дамјан. Западни зид наоса је порушен у време проширења храма тако да је програм његовог живописа данас непознат. Побројане фреске одликују се многим занимљивим иконографским решењима, карактеристичним за српско сликарство 17. века. Њихове стилске особености дозвољавају, међутим, прецизнију хронологију, с обзиром на то да имају најближе аналогije у споменицима насталим око 1630. године.

И поред наведених података, који недвосмислено сведоче да црква Светог Ђорђа у Ораховцу представља важан споменик српске уметности позног средњег века, њеној веома занимљивој историји, архитектури и живонису до сада нису била посвећена озбиљнија научна истраживања. Стога сматрамо да тема коју је предложила Ана Спајић сасвим завређује да јој се посвети магистарски рад. Верујемо да ће њеном успешном обрадом наша знања о цркви Светог Ђорђа бити значајно унапређена па предлагемо Наставно-научном већу Филозофског факултета да предложена тема буде прихваћена.

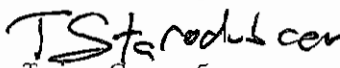
С поштовањем,

проф. др Мисдрог Марковић

проф. др Драган Војводић

др Татјана Стародубцев, доцент